

Granskning av Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa

Rapport 2018:1

Om IAF

IAF har regeringens och riksdagens uppdrag att verka för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring.

Vi har bemyndigande att utfärda föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringen.

I instruktionen uttrycks att IAF ansvarar för tillsyn över arbetslöshetsförsäkringen, arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen.

Vi ska också följa utvecklingen på arbetslöshetsförsäkringens område och ta de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Dessutom har vi tillsyn över Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans arbete med sanktioner inom aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen.

Förord

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har granskat Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa enligt myndighetens nya modell för granskning av arbetslöshetskassor. Granskningsmodellen är processinriktad och innebär att arbetslöshetskassans arbetsformer står mer i fokus vid granskningen än rättstillämpningen i det enskilda ärendet.

Den granskningsinsats som IAF genomfört har omfattat flera delar av arbetslöshetskassans förvaltning och handläggning av flera ärendetyper i syfte att få en ökad helhetssyn av Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassas verksamhet.

Eventuella återkrav av statsbidraget i enskilda ärenden med anledning av IAF:s granskning kommer att hanteras som separata ärenden och redovisas därför inte i denna rapport.

Rapporten har föredragits av Fredrik Karlman. I arbetet har även Camilla Pettersson, Klara Pettersson, Ingrid Boström, Martin Servin Almkvist samt Jan Larsson deltagit. Vid den slutliga beredningen av ärendet har även Annelie Westman och Lena Aronsson deltagit. Generaldirektören har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 18 april 2018

Peter Ekborg
Generaldirektör

Fredrik Karlman
Utredare

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning	5
1 Inledning	7
<i>Hur har granskningen genomförts?</i>	7
2 Granskningsresultatet	8
2.1 IAF:s bedömning av brister.....	8
2.2 Allmänt om arbetslöshetskassan.....	8
2.3 Förvaltning och organisation (lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor) ..	9
Ärendegranskning (lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring)	17
3 Uppföljning	29
4 Bilagor	30
Bakgrund.....	30

Sammanfattning

Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa är den andra arbetslöshetskassan som IAF granskat enligt en ny modell som utvecklats för att stärka granskningen av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Granskningen har genomförts processinriktat, vilket innebär att arbetslöshetskassans arbetsformer har stått mer i fokus än rättstillämpningen i det enskilda ärendet.

IAF:s granskning har omfattat arbetslöshetskassans ledning, förvaltning och organisation för att få en bild av kassans allmänna förutsättningar att bedriva verksamheten. Dessutom har IAF granskat förstagsprövade ersättningsärenden och ärenden som innefattar arbetslöshetskassans tillämpning av regelverket vid utredning och beslut ifråga om ersättningsrätt efter inkommen under rättelse från Arbetsförmedlingen samt återkravsärenden.

Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa fungerar i huvudsak väl i de delar IAF har granskat. Det finns dock brister i delar av avgiftshanteringen när det gäller de medlemmar som också är medlemmar i Kommunalarbetareförbundet, detta kommer dock att redovisas i IAF:s kommande rapport om kopplingen mellan arbetslöshetskassorna och närliggande organisationer (dnr 2017/75).

Granskningen av styrelsen och ledningen samt den interna styrningen och kontrollen visar bland annat att Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa har goda allmänna förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag. Arbetslöshetskassan är en i detta sammanhang stor organisation som präglas av en kultur med flera egna styrdokument och rutiner, och där strukturerat utvecklingsarbete förekommer regelbundet. Arbetslöshetskassan har en genomtänkt struktur för kompetensutvecklingsarbetet. Arbetet med riskhanteringsfrågor omfattar både verksamhetsrisker samt risker i de enskilda ärendena.

Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa har en stabil ekonomi och medlemsavgiften är den lägsta bland alla arbetslöshetskassor.

I ärendegranskningen har IAF gjort en anmärkning i ett enskilt ärende när det gäller ärendehandläggning av förstagångsprövade ärenden och ärenden som innefattar arbetslöshetskassans tillämpning av regelverket vid utredning och beslut ifråga om ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen. Bedömningen är att ärendehandläggning av förstagångsprövade ärenden och ärenden som innefattar arbetslöshetskassans tillämpning av regelverket vid utredning och beslut ifråga om ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen fungerar bra utan större systematiska brister.

Granskningen av ärenden som rör återkrav visar att handläggningen fungerar bra när det gäller utredning av återkravens storlek. IAF anmärker dock mot vissa brister i arbetslöshetskassans utredningar om svikligt förfarande i samband med återkravsärenden. Samtidigt konstaterar IAF att arbetslöshetskassan har inlett ett arbete med bland annat utbildning, för att förbättra handläggningen av sanktioner i återkravsärenden.

1 Inledning

IAF har utvecklat en modell som ska stärka granskningen av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkring. Utgångspunkten har varit att skapa en processinriktad granskning, där arbetslöshetskassans arbetsformer står mer i fokus än rättstillämpningen i det enskilda ärendet. Granskningen omfattar flera delar av arbetslöshetskassans förvaltning och organisation samt handläggning av flera ärendetyper i syfte att få en ökad helhetssyn.

Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa är den andra arbetslöshetskassan där IAF genomför en sådan processinriktad granskningsinsats.

Ärendegranskningen har i huvudsak omfattat förstagsprövade ersättningsärenden, ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen och återkravsärenden. IAF har vidare granskat och kartlagt arbetslöshetskassans förvaltning och organisation, för att få en bild av de allmänna förutsättningarna att bedriva verksamheten. Granskningen av arbetslöshetskassans förvaltning och organisation har även innefattat delar av arbetslöshetskassans mellanhavanden med Kommunalarbetareförbundet, vilket kommer att redovisas i IAF:s kommande rapport om kopplingen mellan arbetslöshetskassorna och närliggande organisationer¹. I sammanhanget har IAF även granskat inrapporterade medlemsantal, som ligger till grund för den finansieringsavgift som betalas till staten.

Hur har granskningen genomförts?

Ärendegranskningen har gjorts utifrån standardiserade granskningsmallar, som använts vid tidigare granskningar. IAF har också ställt frågor om ärendehandläggningen utifrån de iakttagelser som gjorts. Innan granskningen genomfördes kontaktades statens representant i styrelsen för arbetslöshetskassan.

Intervjuer har gjorts med representanter för arbetslöshetskassan för att få en beskrivning av dess förvaltning och organisation. För de mer övergripande frågorna har IAF intervjuat kassaföreståndaren och styrelseordföranden (kassaledningen).

¹ Dnr 2017/75

Intervjufrågorna till kassaföreståndaren och styrelseordföranden har ställts utifrån ett särskilt formulär som skickades till arbetslöshetskassan i förväg.

För att ge en fullständig bild av verksamheten beskriver rapporten även kassans ekonomiska situation utifrån IAF:s tidigare granskningar av årsredovisningen.

Efter granskningsbesöket fick arbetslöshetskassan ett protokoll från IAF med resultatet av granskningen. Arbetslöshetskassan hade därefter möjlighet att yttra sig över protokollet.

2 Granskningsresultatet

2.1 IAF:s bedömning av brister

För att bedöma hur allvarliga de brister är som framkommer i samband med IAF:s granskningar utgår myndigheten från en fyrgradig skala:

1. **Påpekande.** IAF påpekar en brist när denna inte lett till några konsekvenser eller haft ytterst små konsekvenser.
2. **Anmärkning.** IAF anmärker mot en brist av liten omfattning eller mindre allvarlig art.
3. **Kritik.** IAF riktar kritik när bristen är omfattande men mindre allvarlig, eller allvarlig men mindre omfattande.
4. **Allvarlig kritik.** IAF riktar allvarlig kritik mot brister av sådan art att de bedöms riskera att skada arbetslöshetsförsäkringens legitimitet. Även andra svårare avsteg från gällande regelverk kan komma ifråga för allvarlig kritik. Normalt krävs också att bristen förekommer i större omfattning.

2.2 Allmänt om arbetslöshetskassan

Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa har i samband med granskningsbesöket lämnat följande uppgifter:

- Arbetslöshetskassan har 214 anställda. Där ingår 30 medlemskommunikatörer, 129 handläggare och 55 övriga anställda på huvudkontoret inklusive chefer.
- Arbetslöshetskassan har huvudkontor i Stockholm och 7 lokalkontor på olika platser i landet.²
- Arbetslöshetskassan gör ingen skillnad på medlemmar som enbart är anslutna till kassan och medlemmar som även är anslutna till Kommunalarbetareförbundet när det gäller ärendehandläggningen.

² Visby, Kalmar, Lund, Göteborg, Karlstad, Härnösand och Luleå.

- Arbetslöshetskassan har inga planer på fusion eller att omorganisera verksamheten.

2.3 Förvaltning och organisation (lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor)

2.3.1 Granskningsområde styrelse och ledning samt intern styrning och kontroll

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassan har goda allmänna förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag.
 - Arbetslöshetskassan har flera styrdokument och interna rutiner som stödjer styrningen.
 - Arbetslöshetskassan arbetar aktivt med kompetensutveckling av medarbetarna.
 - Arbetslöshetskassan arbetar aktivt med intern styrning och kontroll.
 - Arbetslöshetskassan bedriver ett tillfredsställande arbete med kontroll av enskilda ärenden.
-

Arbetslöshetskassans allmänna förutsättningar

Arbetslöshetskassan står enligt egen uppgift inför flera utmaningar när det gäller handläggningen av ärenden om arbetslöshetsersättning. Vid granskningen har det bland annat framkommit att arbetslöshetskassan uppfattar regelverket som komplicerat för medlemmarna. Arbetslöshetskassan ser en utmaning i att hålla korta handläggningstider, men betonar att kvaliteten i handläggningen är viktig. Arbetslöshetskassan har många medlemmar som är tim- och deltidsanställda, något som de ser som en utmaning i sig. Arbetslöshetskassan ser tydliga skillnader mellan de sökandes olika bakgrunder och upplever ett ökat behov av att anpassa informationen till medlemmarna utifrån exempelvis språket. Bland medlemmarna upplever arbetslöshetskassan även en ökad efterfrågan på tillgänglighet. Vidare uppger arbetslöshetskassan att cirka 50 procent av alla ärenden som arbetslöshetskassan handlägger numera handlar om att den sökande har deltagit i arbetsmarknadspolitiska program, och det är inte alltid självklart om personen i fråga ska slussas vidare till Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen.

Vid handläggning av medlemsärenden ser arbetslöshetskassan utmaningar i att medlemmarna inte alltid förstår konsekvenserna av att begära utträde mitt i månaden. Arbetslöshetskassan kan se en ökning av dessa ärenden. Här menar arbetslöshetskassan att det finns en tydlig skillnad i hur arbetsmarknaden ser ut idag jämfört med innan lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK) kom.

Arbetslöshetskassan använder sig av ett fåtal egna blanketter som komplement till Sveriges a-kassors blanketter riktade till sökande om anställnings- och företagsärenden. Arbetslöshetskassan uppger att allt fler ersättningssökande väljer att sköta sina kontakter med arbetslöshetskassan digitalt.

Den aktuella arbetslösheten ligger på ungefär åtta procent inom verksamhetsområdet. Arbetslöshetskassan bedömer att de branscher som omfattas av kassans verksamhetsområde kommer att utvecklas positivt framöver, och upplever inte något medlemstapp till andra arbetslöshetskassor. En tänkbar arbetslöshetskassa att tappa medlemmar till skulle möjligtvis kunna vara Visions arbetslöshetskassa.

Verksamhet och förvaltning

IAF har tagit del av arbetslöshetskassans beslutsordning, attestordning och ”Ledningens rapport” för augusti och tertial 2 2017. IAF har också varit i kontakt med statens representant i arbetslöshetskassans styrelse, som uppgett att arbetslöshetskassans förvaltning i huvudsak är välskött.

Styrelsen för arbetslöshetskassan består utöver statens representant av personer som har förtroendeuppdrag även inom Kommunalarbetarförbundet. Styrelsens ordförande bedömer att arbetet i styrelsen fungerar bra³. Enligt ordföranden är det övergripande målet för styrelsearbetet att detta i huvudsak ska röra frågor på strategisk nivå och att frågor av mer administrativ karaktär i största möjliga utsträckning ska delegeras till arbetslöshetskassans tjänstemän. Styrelsen har påbörjat ett arbete för att röra sig mot ett arbetssätt med ett mer strategiskt fokus under våren 2017. Tidigare har huvudfokus varit den stora mängd ärenden om uteslutning och fränkännande som förekommer på arbetslöshetskassan. Dessa ärenden är nu delegerade till kassaföreståndaren som rapporterar om ärendena till

³ IAF har i detta uppdrag inte granskat styrelsens arbete närmare. Detta görs däremot i två andra pågående uppdrag: Arbetslöshetskassornas styrelsearbete (dnr 2017/495) och Arbetslöshetskassornas interna styrning och kontroll (dnr 2017/38)

styrelsen. Samtliga nya styrelseledamöter erbjuds att delta i Sveriges a-kassors utbildning för styrelseledamöter i arbetslöshetskassorna. Vid vissa längre styrelsemöten, som genomförs en gång per år, får styrelsen också utbildning.

Styrelsen följer regelbundet upp arbetslöshetskassans verksamhet genom ”Ledningens rapport”, som har funnits i tre år. Syftet med ”Ledningens rapport” är att ge en bild av läget inom organisationen och få en grund för planering och prioritering av pågående och framtida initiativ och aktiviteter, enligt arbetslöshetskassans egen beskrivning. Målgruppen för ”Ledningens rapport” är primärt styrelse och ledning, men rapporten publiceras internt så att alla intresserade inom organisationen kan ta del av den.

Enligt det exemplar av ”Ledningens rapport” som IAF har fått innehåller den följande för aktuell period:

- Kassaföreståndarens lägesrapport
- Mål och indikatorer
- Medlemsutveckling
- Arbetslöshetens utveckling
- Volymer och ärenden
- Tillgänglighet
- Riskhantering
- Ekonomi
- Projekt och uppdrag
- Digitalisering
- Tertialrapporter från kontoren.

Kompetens och bemanning

På arbetslöshetskassan arbetar 129 handläggare med ersättningsärenden fördelat på 13–35 handläggare per lokalkontor. Medlemsärenden hanteras av 30 handläggare. De anställningar som utgörs av delade anställningar mellan arbetslöshetskassan och Kommunalarbetareförbundet kommer att försvinna. Arbetslöshetskassan gör bedömningen att den dimensionering av verksamheten som finns idag matchar behoven.

På huvudkontoret finns handläggare som är specialiserade på regeltolkning, sanktioner och polisanmälningar. Fyra handläggare arbetar med omprövning men har även andra arbetsuppgifter. Handläggningen av företagarendena är fördelad på några handläggare på två av lokalkontoren. Återkravsärendena handläggs på samtliga lokalkontor.

De senaste åren har arbetslöshetskassan vid rekryteringar valt att anställa personer med akademisk utbildning. Arbetslöshetskassan värdesätter god förmåga till service och ser gärna att det är blandade åldrar bland de anställda.

Vid granskningen framkommer att arbetslöshetskassan satsar på kompetensutveckling. Klarspråk och förändringar i försäkringen är obligatoriska moment för alla ärendehandläggare, liksom kompetensutveckling inom den nya dataskyddsförordningen. Arbetslöshetskassan arbetar också med individuell kompetensutveckling genom utvecklingssamtal och har avsatt 5 000 kronor per anställd och år som ska gå till kompetensutveckling, om behov finns. Arbetslöshetskassan strävar efter att deras ärendehandläggare ska sköta arbetet så självständigt som möjligt.

Arbetslöshetskassan använder sig av en elektroniskt baserad rutinpärm som nås via intranätet. Här finns också en försäkringsbank med ”artiklar” som komplement till Sveriges a-kassors beslutsstöd. Denna information är enligt uppgift tillgänglig också för Kommunalarbetarförbundet.

Intern styrning och kontroll

Arbetslöshetskassan har upprättat en riktlinje för intern styrning och kontroll. IAF har tagit del av denna riktlinje och ställt frågor i samband med den intervju som genomfördes med kassaledningen. Syftet med riktlinjen är att arbetslöshetskassan ska ha ett övergripande regelverk för hela organisationen om intern styrning och kontroll. Arbetslöshetskassan uppger att målet med dess interna styrning och kontroll är att arbetslöshetskassan med rimlig säkerhet kan fullgöra uppdraget och nå målen.

Ett övergripande mål för arbetslöshetskassan är nöjdare medlemmar. Målet är att medlemmarna ska vara nöjda med arbetslöshetskassans handläggningstider, kvalitet och service. De övergripande målen bryts ner till lägre organisatoriska nivåer i verksamheten. Lokalkontoren bryter i sin tur ner och tar fram egna mål som är specifika för just de kontoren. Arbetslöshetskassan har vidare som mål att öka användandet av e-tjänster, minska andelen felaktiga utbetalningar, nå en tillgänglighet på telefon på 95 procent, öka till 560 000 medlemmar till den 15 oktober 2017 och få medlemmarna att lämna ett NKI-betyg över genomsnittet för samtliga arbetslöshetskassor.

Arbetslöshetskassan genomför riskanalyser för att kunna identifiera och värdera risker som skulle kunna påverka arbetslöshetskassans uppdrag och mål. Varje år genomför arbetslöshetskassan tre mer omfattande riskanalyser. Där ingår

ledningens övergripande riskanalys, riskanalys av den finansiella rapporteringen samt riskanalys av informationssäkerhet och it-verksamhet. Utöver dessa tre riskanalyser genomförs riskanalyser i projekt vid behov eller inom organisationen och verksamheten vid betydande förändringar.

Tillämpningen av regelverket

Arbetslöshetskassan har uppgivit att den inte uppmärksammat några generella brister i kvalitet i handläggningen när det gäller ersättningsärenden och medlemsärenden.

Vid IAF:s granskning har det kommit fram att arbetslöshetskassan har flera egna rutiner och checklistor för handläggningen av förstagsprövade ärenden. Huvuddelen av dessa finns i den elektroniskt baserade "rutinparmen" på arbetslöshetskassans intranät. Utöver detta finns också bakgrundsbeskrivningar (artiklar) och processbeskrivningar på intranätet i en "försäkringsbank" som fungerar som ett komplement till Sveriges a-kassors handläggningsstöd. Det finns också ett antal interna Excel-baserade "blanketter" som går att överföra till ÄGA⁴. Dessa blanketter används för översikt och beräkning av till exempel ersättning och återkrav i enskilda ärenden.

Eftersom arbetslöshetskassan tillämpar ett coachande förhållningssätt där målet är att kompetensen hos de enskilda ärendehandläggarna ska öka, arbetar man med feedback och återkoppling till enskilda handläggare. Arbetslöshetskassan har processbeskrivningar som stöd och arbetar löpande med efterhandskontroller för att kunna identifiera eventuella brister och bestämma hur man ska arbeta vidare med olika frågor. Som en del i detta förs en dialog med ledningen, men arbetslöshetskassan involverar även handläggarna.

Det försäkringsjuridiska team som finns på huvudkontoret tar emot de rapporter som IAF publicerar, och analyserar dessa för att bedöma vilka åtgärder som behöver vidtas i ärendehandläggningen.

Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande i stort inte invänt mot IAF:s beskrivning av granskningsområdet styrelse och ledning samt intern styrning och kontroll. Några mindre sakupplysningar på IAF:s granskningsprotokoll har tillförts ärendet av arbetslöshetskassan. Dessa har beaktats av IAF.

⁴ ÄGA är arbetslöshetskassornas ärendehanteringssystem.

2.3.2 Granskningsområdet årsredovisning

IAF:s bedömning

- Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa har en stabil ekonomi och den lägsta medlemsavgiften av samtliga arbetslöshetskassor.
-

IAF granskar varje år arbetslöshetskassornas årsredovisningar. Årsredovisningarna granskas utifrån tillämpliga delar i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2017:6) om arbetslöshetskassor och i LAK. I samband med granskningarna beräknar och sammanställer IAF ekonomiska nyckeltal, som ger en aktuell bild av arbetslöshetskassornas ekonomi.

Arbetslöshetskassornas medlemmar finansierar kassornas administration⁵ via medlemsavgiften.

Av arbetslöshetskassans årsredovisning för 2016 framgår att de totala administrationskostnaderna ökade med 5,6 miljoner kronor jämfört med året innan. Arbetslöshetskassan uppger i årsredovisningen för 2016 att ökningen berodde på höga avskrivningskostnader till följd av arbetslöshetskassans beslut att inte längre använda sig av Kommunalarbetareförbundets medlemssystem. Arbetslöshetskassans administrationskostnad per medlem uppgick till 444 kronor och per ersättningstagare till 5 901 kronor. Både arbetslöshetskassans administrationskostnad per medlem och per ersättningstagare understeg medianvärdet för samtliga arbetslöshetskassor.⁶ Låga administrationskostnader är en viktig faktor för låga medlemsavgifter, och gör det möjligt för fler att ta del av arbetslöshetsförsäkringen.

Av arbetslöshetskassans årsredovisning för 2016, och av årsredovisningarna för de senaste tre åren, framgår att arbetslöshetskassan har redovisat negativa resultat. 2016 års underskott uppgick till 77 382 000 kronor. Arbetslöshetskassan uppger i

⁵ Arbetslöshetskassornas administrationskostnader består av personalkostnader och övriga externa kostnader (bland annat it-kostnader och lokalkostnader).

⁶ Medianvärdet för samtliga arbetslöshetskassors administrationskostnader per medlem uppgick till 657 kronor och medianvärdet för administrationskostnaden per ersättningstagare uppgick till 9 097 kronor. Uppgifter från IAF:s statistikdatabas.

den senaste årsredovisningen att det är en medveten strategi att underfinansiera verksamheten, eftersom det egna kapitalet har ansetts onödigt stort.

Det negativa resultatet minskade arbetslöshetskassans egna kapital som vid utgången av 2016 uppgick till cirka 98 miljoner kronor, vilket motsvarade två månaders kostnader⁷. IAF har i tidigare rapporter påtalat att huvudregeln för det egna kapitalet är att detta maximalt får motsvara tolv månaders kostnader⁸. Jämfört med andra arbetslöshetskassor hade arbetslöshetskassan en kostnads-täckning som understeg medianen för samtliga arbetslöshetskassor⁹. Soliditeten¹⁰ i arbetslöshetskassan, som uppgick till 62 procent, visar att arbetslöshetskassan har god betalningsförmåga på lång sikt.

I samband med granskningen tog IAF del av arbetslöshetskassans budget och prognoser för 2017 och 2018. Dessa visar att arbetslöshetskassan räknar med ett negativt resultat även för 2017, vilket beräknas minska det egna kapitalet till cirka 91 miljoner kronor.

Enligt budgeten för 2018 förväntas administrationskostnaderna och finansieringsavgiften öka något jämfört med 2017. Samtidigt förväntas medlemsantalet öka med 3 000 medlemmar. Arbetslöshetskassan har även beslutat att höja medlemsavgiften för samtliga medlemmar med 3 kronor från och med den 1 januari 2018¹¹. Sammantaget innebär detta att arbetslöshetskassan budgeterar med ett positivt resultat på 11 miljoner kronor under innevarande år. Arbetslöshetskassan uppger att styrelsen har beslutat att det egna kapitalet bör motsvara två månaders

⁷ Finansieringsavgift, administrationskostnader och finansiella kostnader.

⁸ I 44 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK) regleras att inkomster som inte används för löpande utgifter under verksamhetsåret ska användas för sådana utgifter under följande verksamhetsår. IAF anser, med utgångspunkt från 44 § LAK och dess syfte, att huvudregeln är att en arbetslöshetskassa ska ha en nivå på det egna kapitalet som motsvarar maximalt ett års kostnader. Skulle det egna kapitalet i en arbetslöshetskassa stiga över ettårsgränsen, ska det ses som ett tecken på att medlemsavgiften är för hög. Det motverkar det övergripande syftet med 44 § LAK, nämligen att ha en hög anslutningsgrad och många som omfattas av försäkringen. Större eget kapital i utgående balans är ett tecken på att intäkter i form av medlemsavgifter från tidigare år inte kommer att förbrukas under nästföljande år, vilket i sin tur är ett tecken på att medlemsavgiften i arbetslöshetskassan är onödigt hög.

⁹ Medianvärdet för arbetslöshetskassornas kostnadstäckning 2016 var sju månader. Uppgifter från IAF:s statistikdatabas.

¹⁰ Soliditet är ett nyckeltal som visar hur stor andel av verksamhetens tillgångar som finansieras med eget kapital, och därmed arbetslöshetskassans betalningsförmåga på lång sikt. Denna beräknas genom eget kapital i förhållande till balansomslutningen. Låg soliditet innebär att det egna kapitalet är litet och skulderna stora, vilket kan innebära hög risk för verksamheten.

¹¹ IAF har beslutat att godkänna arbetslöshetskassans medlemsavgiftshöjning. Medlemsavgiften för medlemmar som enbart är anslutna till arbetslöshetskassan uppgår till 108 kronor per månad, och medlemsavgiften för medlemmar som även är anslutna till förbundet uppgår till 105 kronor per månad från och med den 1 januari 2018.

kostnader, vilket enligt budget skulle motsvara 119 miljoner kronor. Detta mål beräknar arbetslöshetskassan nå senast vid utgången av 2019.¹²

Medlemsantalet i arbetslöshetskassan har ökat något de senaste åren. Den 31 december 2012 var det totala antalet medlemmar 532 292, jämfört med 569 031 i februari 2018¹³. Det innebär en ökning över åren med 29 374 medlemmar. Arbetslöshetskassans ekonomi har alltså inte påverkats av några medlemstapp.

Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte invänt mot IAF:s beskrivning av granskningsområdet årsredovisning.

¹² Kommunals rapport om förslag till föreningsstämma den 14 juni 2017: Medlemsavgift och rambudget 2018.

¹³ Senast inrapporterat medlemsantal till IAF.

2.3.3 Granskningsområdet medlemsrapportering

IAF:s bedömning

- Kassan har rutiner för att säkerställa att korrekta medlemsuppgifter rapporteras till IAF.
-

Med anledning av att statens uppbörd av finansieringsavgiften från arbetslöshetskassorna uppgår till betydande belopp, har IAF granskat Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassas medlemsuppgifter från och med januari 2017 till och med september 2017. Medlemsantalen har kontrollerats mot de uppgifter som arbetslöshetskassan har rapporterat in i IAF:s tjänsteportal och som ingår i beräkningen av finansieringsavgiften. Det är av vikt att arbetslöshetskassans uppgifter om medlemsantal är korrekta för att betalningen av finansieringsavgiften ska ske med rätt belopp.

IAF kan konstatera att inga avvikelser förekommer mellan arbetslöshetskassans underlag och de inrapporterade medlemsantalen i IAF:s tjänsteportal.

Arbetslöshetskassan uppger att uppgifter om medlemsantal för samtliga medlemmar hämtas från kassans eget medlemssystem KAAKan. Därefter genomförs även rimlighetskontroller av underlaget före rapportering till IAF.

Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte invänt mot IAF:s beskrivning av granskningsområdet medlemsredovisning.

Ärendegranskning (lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring)

2.3.4 Granskningsområde förstagångsprövningar

IAF:s bedömning

- Handläggningen av förstagångsprövade ärenden fungerar bra.
-

Vid IAF:s granskning har det kommit fram att arbetslöshetskassan har flera egna rutiner och checklistor för handläggningen av förstagångsprövade ärenden.

Huvuddelen av dessa finns i den elektroniskt baserade "rutinpärmen" på arbetslöshetskassans intranät. Utöver detta finns också bakgrundsbeskrivningar (artiklar) och processbeskrivningar på arbetslöshetskassans intranät. Det finns också ett antal interna Excel-baserade "blanketter" som går att överföra till ÄGA för översikt och beräkning av enskilda ärenden.

Generellt sett konstaterar IAF att det i huvuddelen av de granskade ärendena på ett enkelt sätt går att följa ärendena. Telefonsamtal och andra handläggningsåtgärder, till exempel att uppgifter som inhämtats från kassakort, är som regel dokumenterade i de granskade ärendena i form av anteckningar. Även andra förekommande utredningsåtgärder som inte uttryckligen framgår av de handlingar som skickats in till arbetslöshetskassan är dokumenterade i ärendena. Det förekommer ingen systematisk begäran av handlingar från den ersättningssökande som kan vara "bra att ha", utan de handlingar som begärs in fyller ett syfte i handläggningen.

I de fall där något saknats i de inskickade dokumenten som granskats har arbetslöshetskassan begärt in dessa. Den vanligaste kompletteringen i de ärenden som IAF granskat har gällt arbetsgivarintyget, men även kompletteringar av anmälanblanketten är vanligt. Det framgår tydligt i arbetslöshetskassans kompletteringsbrev till den sökande vad som saknas.

Alla ärenden kontrolleras med kontrollrutinen mot Försäkringskassan och CSN.

Arbetslöshetskassan har inte några egna blanketter som riktar sig till de arbetsökande, utan använder sig av Sveriges a-kassors blanketter vid behov.

Arbetslöshetskassan utreder noggrant den arbetade tiden. Tid under ramtiden som inte styrks av arbetsgivarintyg eller andra intyg (oftast från Försäkringskassan) har utretts när det förekommit i de granskade ärendena. Arbetslöshetskassan utreder i huvudsak också "lösa trådar", till exempel om sökanden uppger sig ha fått avgångsvederlag eller sagt upp sig på egen begäran och detta framgår på anmälanblanketten men inte i arbetsgivarintyget.

IAF har noterat att arbetslöshetskassan arbetar med standardbrev och färdiga mallar för beslutsbrev. Av mallarna framgår relevant lagrum på ett korrekt sätt.

Ärenden

IAF har granskat 50 förstagångsprövade ärenden. I ett av dessa ärenden hade IAF en synpunkt, som listas nedan.

Ärendenummer i ÄGA 4995608

IAF anmärker mot:

- Arbetslöshetskassan har inte utrett om den sökande hade rätt till lönegaranti innan kassan beviljade rätt till ersättning.

Arbetslöshetskassan beslutade den 23 mars 2017 att bevilja den sökande rätt till ersättning från och med den 6 mars 2017 efter att hennes arbetsgivare gått i konkurs. Enligt arbetsgivarintyget var hon anställd under tiden den 1 mars 2016 till den 2 mars 2017. Det finns ingen utredning i ärendet om den sökande har rätt till statlig lönegaranti under uppsägningstiden.

Arbetslöshetskassan har i sitt yttrande över protokollet uppgett att den borde ha utrett om sökanden hade rätt till lönegaranti. Arbetslöshetskassan har i efterhand kontrollerat ärendet och kan konstatera att den sökande trots utredningsbristen fått en korrekt ersättning.

2.3.5 Granskningsområde underrättelser

IAF:s bedömning

- Handläggningen av ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen fungerar bra.
-

Vid IAF:s granskning har det kommit fram att arbetslöshetskassan har flera egna rutiner och checklistor för handläggningen av ärenden om sanktion efter underrättelse från Arbetsförmedlingen. Huvuddelen av dessa finns i den elektroniskt baserade ”rutinpärmen” på arbetslöshetskassans intranät. Utöver detta finns också bakgrundsbeskrivningar (artiklar) och processbeskrivningar på kassans intranät. Det finns också ett antal interna Excel-baserade ”blanketter” som går att överföra till ÄGA för översikt och beräkning av enskilda ärenden.

IAF konstaterar att det i huvuddelen av de granskade ärendena på ett enkelt sätt går att följa de ärenden som granskats. Telefonsamtal och andra handläggningsåtgärder, till exempel uppgifter som inhämtats från kassakort, är som regel dokumenterade i de granskade ärendena i form av tjänsteanteckningar. Även andra förekommande utredningsåtgärder som inte uttryckligen framgår av de handlingar som skickats in till arbetslöshetskassan är dokumenterade i ärendena.

IAF har noterat att arbetslöshetskassan arbetar med standardbrev och färdiga mallar för beslutsbrev. Av mallarna framgår relevant lagrum på ett korrekt sätt.

IAF har granskat 50 ärenden där arbetslöshetskassan fattat beslut efter ett meddelande från Arbetsförmedlingen. Av de granskade ärendena var 25 ärenden ett beslut om sanktion och 25 ärenden beslut om fortsatt rätt till ersättning. IAF bedömer att samtliga granskade ärenden har handlagts på ett korrekt sätt.

2.3.6 Granskningsområde återkrav

IAF:s bedömning

- Handläggningen av ärenden som rör återkrav¹⁴ fungerar bra när det gäller utredning av återkravens storlek.
 - IAF anmärker mot vissa brister i arbetslöshetskassans utredningar om svikligt förfarande¹⁵ i samband med återkravsärenden. Samtidigt konstaterar IAF att arbetslöshetskassan har inlett ett arbete med bland annat utbildning, för att förbättra hanteringen.
-

Vid IAF:s granskning har det kommit fram att arbetslöshetskassan har flera egna rutiner och checklistor för handläggningen av ärenden om återkrav. Huvuddelen av dessa finns i den elektroniskt baserade ”rutinpärmen” på arbetslöshetskassans intranät. Utöver detta finns också bakgrundsbeskrivningar (artiklar) och processbeskrivningar på kassans intranät. Det finns också ett antal interna Excel-baserade ”blanketter” som går att överföra till ÄGA för översikt och beräkning av enskilda ärenden.

IAF konstaterar att det i huvuddelen av de granskade ärendena på ett enkelt sätt går att följa de ärenden som granskats. Telefonsamtal och andra handläggningsåtgärder, till exempel att uppgifter som inhämtats från kassakort, är som regel dokumenterade i de granskade ärendena i form av tjänsteanteckningar. Även

¹⁴ En ersättningstagare som har fått ersättning utan att ha rätt till det eller har fått ersättning med för högt belopp kan enligt 68 § ALF bli återbetalningsskyldig för den ersättning som har betalats ut.

¹⁵ Svikligt förfarande används som ett gemensamt begrepp i rapporten för åtgärderna att utesluta en medlem ur en arbetslöshetskassa och att frånkänna en sökande rätt till ersättning. Åtgärder på grund av att medlemmen eller den sökande medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter, alternativt låtit bli att anmäla ändrade uppgifter, om förhållanden av betydelse för hans eller hennes rätt till medlemskap eller ersättning. Arbetslöshetskassan ska i dessa ärenden först pröva om det finns grund för att utesluta medlemmen, och om det inte är aktuellt med uteslutning i stället pröva om det finns skäl att frånkänna den sökande rätten till ersättning. Detta regleras i 37 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK) och i 46 – 46 b §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF).

andra förekommande utredningsåtgärder som inte uttryckligen framgår av de handlingar som skickats in till arbetslöshetskassan är dokumenterade i ärendena.

IAF har noterat att arbetslöshetskassan arbetar med standardbrev och färdiga mallar för beslutsbrev. Av mallarna framgår relevant lagrum på ett korrekt sätt.

IAF har granskat 50 återkravsärenden. Av den ”artikel” som IAF har tagit del av i samband med granskningen framgår att det är ”extremt ovanligt” att arbetslöshetskassan fattar beslut om sanktion om färre än 10 ersättningsdagar har betalats ut felaktigt¹⁶. 7 av de ärenden som IAF har granskat är sådana ärenden. IAF konstaterar samtidigt att det inte finns något stöd för denna hantering i lag eller rättspraxis. Utöver detta har 11 ärenden granskats där antalet dagar – inklusive karensdagar – överskrider 10. Men där har IAF inte funnit någon utredning om sanktion eller att utredningen inte ger underlag för det beslut som arbetslöshetskassan har fattat. Sedan IAF kommunicerat granskningsprotokollet med arbetslöshetskassan återstår 9 av dessa ärenden, som redovisas nedan.

Arbetslöshetskassan har lämnat ett antal generella synpunkter på IAF:s granskningsprotokoll när det gäller återkravsärenden. Arbetslöshetskassan konstaterar bland annat att de måste förbättra sin dokumentation i ärendena. Vidare konstaterar den att de tidigare utbildningsinsatser som genomförts inte har varit tillräckliga och att de egna rutinerna inte alltid följs. Arbetslöshetskassan har haft utbildning om vilka ärenden som bör leda till uteslutning eller fränkännande under hösten 2017. Utbildningen fortsätter under våren 2018. Kassan kommer då att ta hjälp av IAF:s granskning för att skapa övningsexempel. Detta arbete inleddes i slutet av november 2017 med ett utbildningsmöte för försäkringssamordnarna som är utbildningsansvariga på respektive kontor.

Sökt och fått dubbla ersättningar under fler än 10 dagar – arbetslöshetskassan har inte utrett och prövat frågan om svikligt förfarande

IAF anmärker mot:

- Arbetslöshetskassan har inte utrett och prövat frågan om svikligt förfarande.

¹⁶ Arbetslöshetskassan har på eget initiativ kompletterat denna del den 16 november 2017. Detta var alltså innan granskningsprotokollet kommunicerades med arbetslöshetskassan. Kompletteringen består av en uppdaterad artikel om sanktioner. Artikeln är uppdaterad den 7 november 2017. Förändringen är i huvudsak gjord för att inte ha några fasta riktmärken för när ett ärende leder till sanktion eller inte.

Ärendenummer i ÄGA 4995874

Den sökande har felaktigt deklarerat att hon var arbetslös på kassakorten under en period när hon har tagit ut hel föräldrapenning. Perioden avser kassakortsveckorna 2–5 2017. Arbetslöshetskassan har återkrävt 20 ersättningsdagar med ett belopp på 12 220 kronor. Den sökande har inte svarat på kommunikeringen av återkravet och det finns ingen notering om varför arbetslöshetskassan inte har utrett och prövat frågan om uteslutning eller fränkännande.

Av Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan instämmer med IAF:s bedömning av ärendet. Arbetslöshetskassan menar att ärendet i normalfallet borde ha utretts för vidare sanktion enligt dess rutiner.

Fått dubbla ersättningar – arbetslöshetskassan har utrett svikligt förfarande men beslutat att det inte finns grund för uteslutning eller fränkännande

Ärendenummer i ÄGA 4891283

IAF anmärker mot:

- Arbetslöshetskassan borde ha prövat frågan om svikligt förfarande.

Den sökande har deklarerat att hon var arbetslös på kassakorten under tiden 10 januari–21 februari 2014, trots att hon har studerat heltid under den aktuella tiden. Enligt studieintyg har hon deltagit i kurser under perioderna 6 januari–9 februari och 10 februari–16 mars 2014. Därefter gjorde den sökande ett uppehåll i studierna till den 26 maj 2014.

Enligt kontrollrutinen från CSN har den sökande ansökt om studiemedel den 20 februari 2014 och beviljats studiemedel för bland annat veckorna 4–16 2014. Enligt uppgift i beslutet om återkrav har hon fått studiemedel först från och med den 20 februari 2014. Arbetslöshetskassan ska enligt beslutet ha varit i kontakt med CSN och då fått uppgiften om att den sökande skulle ha fått studiemedel först från den 20 februari. Men det finns ingen tjänsteanteckning om detta, och det motsägs av uppgifterna i kontrollrutinen.

Den sökande har uppgett att hon blev antagen sent till utbildningen och började studera först den 10 januari 2014. Hon har till arbetslöshetskassan uppgett att hon först var tveksam till om hon skulle klara studierna på grund av sin makes sjukdom och ansökte därför om studiemedel först den 20 februari 2014. Hon har uppgett att hon inte har haft för avsikt att fuska, men att hon var stressad och förvirrad på grund av att hennes make var sjuk och inlagd på sjukhus i utlandet. Den 28 mars reste den sökande till det land där maken var inlagd på sjukhus efter att

ha meddelat detta till CSN. Maken avled den 6 maj och hon återvände till Sverige den 25 maj för att dagen efter fortsätta studierna.

Arbetslöshetskassan har kommunicerat frågan om svikligt förfarande, men godtagit den sökandes förklaring till feldeklaration och därmed avslutat utredningen om svikligt förfarande enligt beslut i ärendet. Arbetslöshetskassan har däremot återkrävt ersättning för tiden 10 januari–23 februari 2014 med 13 860 kronor, det vill säga 2,5 karensdagar och 28 ersättningsdagar.

IAF konstaterar att om den sökande har sökt och beviljats studiemedel retroaktivt för vecka 4–8 2014, som det står i kontrollrutinen, talar detta emot den sökande. Det finns ingen tjänsteanteckning om att arbetslöshetskassan skulle ha varit i kontakt med CSN som verifierar att uppgiften i kontrollrutinen, det vill säga att den sökande fått studiemedel beviljat för veckorna 4–8 2014, skulle vara felaktig.

IAF bedömer att arbetslöshetskassan borde ha prövat frågan om svikligt förfarande om uppgiften om att sökanden beviljats studiemedel retroaktivt från vecka 4 stämmer.

Av Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan instämmer med IAF:s bedömning av ärendet. Arbetslöshetskassan menar att ärendet kunde ha bedömts mer i linje med hur man generellt ser på dessa ärenden.

Ärendenummer i ÄGA 4929182

IAF anmärker mot:

- Arbetslöshetskassan borde ha prövat frågan om svikligt förfarande.

Den sökande har enligt beslut den 27 september 2016, i samband med nyprövning, beviljats en ny ersättningsperiod med början den 20 september. Arbetslöshetskassan har återkrävt ersättning för 7 ersättningsdagar med 6 370 kronor för att hon inte har deklarerat att hon tagit ut hel föräldrapenning under tiden den 21 september–7 oktober. Den sökande har den 4 oktober ansökt om föräldrapenning från Försäkringskassan från och med den 21 september. Hon har felaktigt också fått tillgodoräkna sig 6 fullgjorda karensdagar, vilket tillsammans med de 7 ersättningsdagarna utgör 13 dagar. Den sökande har inte gett någon förklaring till varför hon tagit ut föräldrapenning och arbetslöshetsersättning för samma tid.

Arbetslöshetskassan kommunicerade den sökande om utredning om uteslutning eller fränkännande den 18 januari 2017. Den 23 januari 2017 meddelar arbetslöshetskassan den sökande att arbetslöshetskassan undanröjer tidigare utredning om uteslutning och fränkännande. Detta på grund av att återkravet omfattar för få

dagar enligt tjänsteanteckningen. Beslutet att lägga ned utredningen om svikligt förfarande har fattats av arbetslöshetskassans huvudkontor efter att lokalkontoret lämnat över ärendet om svikligt förfarande för fortsatt utredning.

I Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande framgår att arbetslöshetskassan inte delar IAF:s bedömning i ärendet. Arbetslöshetskassan skriver i sitt yttrande att den sökande i det här fallet fått ut 7 ersättningsdagar felaktigt. Dessutom har hon fått 6 karensdagar för mycket. Arbetslöshetskassan anser att den felaktigt utbetalda ersättningen är mer klandervärd än karensen och att karensen inte har inneburit att sökanden fått mer ersättning än hon har rätt till även om det ökat risken för detta. Den sökande har inte heller fortsatt att ansöka om ersättning efter den 7 oktober, och eftersom felet nu är upptäckt och återkrävt riskerar hon inte att få ut mer felaktig ersättning på grund av karensen.

Arbetslöshetskassan skriver vidare i sitt yttrande att det är sökandes första barn och därmed första gång med föräldrapenning och arbetslöshetsersättning. Ersättningen togs också ut innan barnet föddes. Då är sambandet mellan föräldrapenningen och arbetslöshetsersättning inte lika uppenbar som när barnet väl är fött och ska omhändertas. När barnet är fött har den sökande inte ansökt om ersättning. Det faktum att hon inte lämnat någon förklaring talar varken till hennes fördel eller nackdel.

Arbetslöshetskassan är medveten om att det finns domar där enskilda blivit uteslutna eller fränkända och antalet felaktigt utbetalda dagar är färre än i detta ärende. Arbetslöshetskassan uppger att den saknar ett resonemang om var gränsen för vårdslöst eller grovt vårdslöst beteende går både i praxis och i IAF:s synpunkter i denna granskning. Arbetslöshetskassan skriver vidare i sitt yttrade att bedömningen ska göras utifrån beteendet och inte antalet dagar samt att det måste finnas utrymme att vara klumpig, göra misstag eller vara vårdslös och fylla i fel på kassakorten utan att direkt bli utesluten eller fränkänd. Det är endast ett kassakort som skickas in vid ett tillfälle som faktiskt ger ersättning som återkrävs. Arbetslöshetskassan anser inte i detta fall att medlemmen betett sig grovt vårdslöst.

IAF bedömer att arbetslöshetskassan borde ha prövat frågan om svikligt förfarande. Det är inte antalet felaktigt utbetalda ersättningsdagar som ska vara avgörande för bedömningen, utan handlingen som sådan. Den sökande har felaktigt deklarerat arbetslös under tre kassakortsveckor. Det framgår klart och tydligt av informationen på kassakorten att man måste deklarera uttag av föräldrapenning och den sökande undertecknar också kassakorten på heder och samvete. Uttaget av föräldrapenning är i det här fallet inte avhängigt av Försäkringskassans bedömning. Det är en tillfällighet i ärendet att antalet felaktigt utbetalda

ersättningsdagar blir så få i den sökandes fall. Detta på grund av övergång till en ny ersättningsperiod under den aktuella tiden. Lagstiftaren ser enligt förarbeten särskilt allvarlig på om man försöker få ut dubbla ersättningar¹⁷.

Konsekvent deklarerat för få arbetade timmar eller inget arbete alls – fått fler än 10 ersättningsdagar för mycket. Arbetslöshetskassan har inte utrett eller prövat frågan om svikligt förfarande.

Ärendenummer i ÄGA 4865528

IAF anmärker mot:

- Arbetslöshetskassan har inte utrett och prövat frågan om svikligt förfarande.

Ärendet gäller en sökande som är anställd med varierande arbetstid inom vården. Arbetslöshetskassan har fått in ett arbetsgivarintyg där redovisad arbetstid inte stämmer överens med deklarerad tid på kassakorten. Vid närmare kontroll, med hjälp av tidrapporter, framgår att sökanden konsekvent har deklarerat för få arbetade timmar för samtliga kassakortsveckor under tiden 1 januari–6 mars 2016, kassakortsvecka 53–13 2016–2017. Antalet oredovisade timmar varierar mellan 2,5 och 21,5 timmar per vecka. Den sökande har totalt fått 11,5 ersättningsdagar och 6 980,50 kronor för mycket. Den sökande har erkänt att han har deklarerat för få arbetade timmar, utan att ge någon förklaring till varför. I det här ärendet finns ingen notering om varför arbetslöshetskassan inte har utrett och prövat frågan om svikligt förfarande.

I Kommunalarbetarna arbetslöshetskassas yttrade framgår att arbetslöshetskassan inte delar IAF:s bedömning i ärendet. Arbetslöshetskassan skriver i sitt yttrande att medlemmen har haft en timanställning med oregelbundna tider. Han har generellt fyllt i för få timmar på kassakorten. Arbetslöshetskassan menar att det är frågan om när den enskildes vårdslöshet går över till grov vårdslöshet. När medlemmen jobbar 4–5 timmar fyller han generellt i lite för lite hela tiden. Arbetslöshetskassan menar att detta skulle kunna handla om avrundningsfel.

Vidare skriver arbetslöshetskassan att när den sökanden arbetar fler timmar blir det också mer fel. Detta handlar delvis om tid med jour. Avsaknaden av förklaring till felen som gjorts är varken till fördel eller nackdel för medlemmen.

¹⁷ Prop. 1995/96:25 s 195.

Arbetslöshetskassan skriver i sitt yttrande att det tyvärr är ett generellt problem att det blir fel när arbete ska fyllas i på kassakorten. Men arbetslöshetskassan tror inte att det oftast beror på att enskilda medvetet gör fel, utan en kombination av krångliga anställningsformer, flera anställningar, utbildningsnivå och annat modersmål. Att få medlemmarna att fylla i rätt på kassakorten är en prioritet som arbetslöshetskassan jobbar med.

IAF bedömer att arbetslöshetskassan borde ha utrett och prövat frågan om svikligt förfarande. Den sökande har konsekvent deklarerat för lite arbetad tid under 14 kassakortsveckor och när det gäller flertalet av dessa veckor kan man enligt IAF:s mening inte betrakta feldeklarationerna på kassakorten som ett avrundningsfel.

Ärendenummer i ÄGA 4877204

IAF anmärker mot:

- Arbetslöshetskassan har inte utrett och prövat frågan om svikligt förfarande.

Den sökande arbetar som lokalvårdare med varierande arbetstid. Han har under kassakortsveckorna 22–32 2016 deklarerat för få arbetade timmar, med undantag för en vecka när han deklarerade fyra timmar för mycket arbete. Den för lågt deklarerade arbetade tiden har inte påverkat antalet ersättningsdagar.

Feldeklarationerna har resulterat i att han under sex veckor, vecka 22, 23, 24, 26, 28 och 32, har fått totalt 12,5 ersättningsdagar för mycket. Under fyra av dessa veckor har den sökande inte behövt ta deltidisdagar i anspråk. Han har också under vecka 43 och 48 deklarerat för få arbetade timmar, vilket har resulterat i att han har fått en ersättningsdag för mycket för vardera veckan. Totalt har den sökande fått 14,5 ersättningsdagar för mycket och ett återkrav på 8 134 kronor.

Den sökande har erkänt att han deklarerat fel utan att ge någon förklaring till varför. Återkravet har inte lett till någon utredning och prövning av svikligt förfarande från arbetslöshetskassans sida. Det finns inte heller någon notering om varför.

Av Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan instämmer med IAF:s bedömning av ärendet.

Arbetslöshetskassan menar att ärendet i normalfallet borde ha utretts för vidare sanktion enligt dess rutiner.

Ärendenummer i ÄGA 4981781

IAF anmärker mot:

- Arbetslöshetskassan har inte utrett och prövat frågan om svikligt förfarande.

Den sökande har under tre veckor, närmare bestämt under vecka 27 och 36 2016 och vecka 4 2017, deklarerat att han var helt arbetslös på sina kassakort, trots att han har arbetat i sådan utsträckning att han inte är berättigad till ersättning. Han har fått 15 ersättningsdagar för mycket och arbetslöshetskassan har återkrävt 7 755 kronor.

Den sökande har inte gett någon förklaring till varför han har deklarerat fel på kassakorten. Arbetslöshetskassan har inte initierat någon utredning om uteslutning eller fränkännande och det finns ingen notering om varför.

I Kommunalarbetarna arbetslöshetskassas yttrade framgår att arbetslöshetskassan inte delar IAF:s bedömning i ärendet. I detta ärende har medlemmen missat att fylla i arbete under tre enskilda veckor. Vecka 27 2016 har medlemmen varit anställd på 85 procent. Under perioden har han felaktigt fyllt i arbete dag för dag istället för sin sysselsättningsgrad. Under vecka 27 arbetade han ett pass som han missade att fylla i.

Under vecka 36 2016 och vecka 4 2017 var han timanställd och missade att fylla i arbete för en dag per vecka.

Av arbetslöshetskassans yttrande framgår att arbetslöshetskassans bedömning är att dessa tre enskilda missar under ungefär sex månader inte når upp till grovt vårdslöst beteende. Särskilt inte med tanke på att medlemmen i övrigt fyllt i arbete på kassakorten. Det faktum att deltidsdagarna är slut innebär att dagantalet blir större än normalt, men enbart detta är inte nog för uteslutning eller fränkännande enligt arbetslöshetskassans bedömning. Arbetslöshetskassan skriver i sitt yttrande att feldeklarationerna skulle kunna ses som medvetet kringgående av deltidsreglerna, men att man inte har uppgifter i ärendet som tyder på detta.

IAF bedömer att arbetslöshetskassan borde ha utrett och prövat frågan om svikligt förfarande. Att en sökande under en period av sex månader av misstag deklarerat helt arbetslös under tre kassakortsveckor, trots att han har arbetat under dessa veckor framstår inte som sannolikt. Den sökande har undertecknat kassakorten på heder och samvete och är skyldig att kontrollera att det blir rätt.

Deklarerat för mycket arbete vissa veckor och för lite andra veckor – fått fler än 10 ersättningsdagar för mycket. Arbetslöshetskassan har inte utrett eller prövat frågan om svikligt förfarande.

Ärendenummer i ÄGA 4963377

IAF anmärker mot:

- Återkravet är felaktigt uträknat.
- Arbetslöshetskassan har inte utrett och prövat frågan om svikligt förfarande.

Den sökande har två anställningar inom vården. Hon har deklarerat att hon var helt arbetslös under veckorna 22–29 2016, trots att hon under dessa veckor har arbetat mellan 4 och 20 timmar. Arbetslöshetskassan har återkrävt utbetald ersättning för veckorna 26–29 med 12 271 kronor, vilket motsvarar 20 ersättningsdagar. Under augusti till december 2016 har den sökande deklarerat för få arbetade timmar men har inte fått någon ersättning under dessa månader.

IAF har inte kunnat verifiera arbetslöshetskassans uträkning av återkravet. Arbetslöshetskassan har därför ombetts att redogöra för hur återkravet har räknats ut.

IAF bedömer vidare att arbetslöshetskassan borde ha utrett och prövat frågan om svikligt förfarande.

Av Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan instämmer med IAF:s bedömning av ärendet. Vidare framgår av yttrandet att återkravet är felaktigt uträknat. Arbetslöshetskassan har begärt in ytterligare uppgifter från arbetsgivaren och bedömer att återkravet troligen kommer att bli större. I och med det större återkravet utreder arbetslöshetskassan också frågan om sanktion.

Ärendenummer i ÄGA 4823166

IAF anmärker mot:

- Arbetslöshetskassan har inte utrett och prövat frågan om svikligt förfarande.

Den sökande arbetar inom vården och har under perioden 1 september 2015–4 december 2016, under vissa veckor – totalt 13 veckor – låtit bli att deklarerar arbete, alternativt deklarerat för lite arbetad tid, samt låtit bli att deklarerar förhinder i form av sjukdom, vård av barn och ogiltig frånvaro från arbete. Hon har fått 31 ersättningsdagar för mycket.

Under sju veckor har hon deklarerat för mycket arbetad tid, i de flesta fall några enstaka timmar och så lite att det inte påverkat rätten till ersättning. Men i ett fall har hon deklarerat 8 timmar för lite. Hon har totalt fått två ersättningsdagar för lite. Arbetslöshetskassan har återkrävt 29 ersättningsdagar, netto, med ett nettobelopp på 21 580,50 kronor. Medlemmen har inte gett någon förklaring till feldeklarationerna. Arbetslöshetskassan har inte initierat någon utredning om svikligt förfarande, och det finns ingen notering om varför.

Av Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan instämmer med IAF:s bedömning av ärendet. Arbetslöshetskassan menar att ärendet i normalfallet borde ha utretts för vidare sanktion enligt dess rutiner.

Ärendenummer i ÄGA 4902910

IAF anmärker mot:

- Arbetslöshetskassan har inte utrett och prövat frågan om svikligt förfarande.
- Kommunikeringen inför beslutet om återkrav är inte tillräcklig.

Den sökande har arbetat inom vården i kommunal verksamhet under december 2015 och januari 2016 innan hon gick över till att arbeta hos ett privat vårdbolag. Hon har under tiden 7 december 2015–3 juli 2016 under vissa veckor låtit bli att deklarerat att hon har arbetat, eller deklarerat för lite arbete. Hon har vissa veckor i mars och april deklarerat att hon varit sjuk på kassakorten trots att hon har arbetat under den tiden. Detta har resulterat i att hon har fått 40,5 ersättningsdagar för mycket. Hon har även fått ytterligare några ersättningsdagar för mycket under kassakortsveckorna 27–30 2016. Av ärendet framgår inte hur många ersättningsdagar den sökande har fått för mycket under den perioden. Vidare har den sökande fått 7 ersättningsdagar för lite under 2016. Totalt ska den sökande betala tillbaka 23 745 kronor.

Underlag saknas som visar att arbetslöshetskassan har kommunicerat med den sökande om tillägget till återkravet med drygt 3 000 kronor för veckorna 27–30 2016. Det enda underlag som finns i ärendet om tillägget är en uträkning för återkravet. Den sökande har inte svarat på kommunikeringen av återkravet.

Av Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan instämmer med IAF:s bedömning av ärendet. Arbetslöshetskassan menar att ärendet i normalfallet borde ha utretts för vidare sanktion enligt dess rutiner.

3 Uppföljning

Denna rapport kräver ingen åtgärd från arbetslöshetskassan i nuläget. Uppföljning av bland annat avgiftshantering kommer att göra inom ramen för IAF:s granskning om kopplingen mellan arbetslöshetskassorna och närliggande organisationer. Den granskningen redovisas i en kommande rapport.

4 Bilagor

Bakgrund

IAF har utvecklat en granskningsmodell som ska stärka granskningen av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Utgångspunkten har varit att skapa en processinriktad granskningsmetod, där arbetslöshetskassans arbetsformer står mer i fokus än rättstillämpningen i det enskilda ärendet. Granskningsinsatsen ska omfatta flera delar av arbetslöshetskassans förvaltning och handläggning av flera ärendetyper i syfte att få en ökad helhetssyn. De första processinriktade granskningarna av arbetslöshetskassor genomförs 2017.

Enligt den här modellen granskas arbetslöshetskassorna utifrån förutbestämda granskningsområden. Granskningsområdena delas upp i två grupper. Grupp 1 innehåller granskningsområden inom arbetslöshetskassans förvaltning och organisation och grupp 2 innehåller granskningsområden för arbetslöshetskassans ärendehandläggning. I granskningen ingår, förutom rättstillämpningen, att granska arbetslöshetskassans allmänna handläggning av ärenden, dokumentation och beslutsbrev samt hur arbetslöshetskassan följer förvaltningslagen. För varje arbetslöshetskassa som granskas väljer IAF ett antal granskningsområden. Från grupp 1 väljs normalt samtliga granskningsområden. Valet av granskningsområden i grupp 2 utgår normalt utifrån en riskanalys.

Granskningen på Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa omfattar samtliga granskningsområden inom grupp 1 – förvaltning och organisation. Utifrån en riskanalys har IAF beslutat att granska följande granskningsområden från grupp 2 - ärendegranskning:

- förstagångsprövningar
- underrättelser.

Ärendegranskningen genomförs utifrån granskningsmallar. Vid behov ställer IAF frågor om ärendehandläggningen utifrån de iakttagelser som görs.

Granskningen av arbetslöshetskassans förvaltning genomförs i huvudsak i form av en eller flera intervjuer med kassaföreståndare, styrelseordförande och eventuella andra representanter för arbetslöshetskassan. IAF ställer frågor utifrån ett särskilt formulär som skickas till arbetslöshetskassan i förväg. Intervjun syftar till att IAF ska få en uppfattning om kassans förvaltning, organisation och förutsättningar att bedriva verksamheten. Ett annat syfte är att IAF ska få en uppfattning om arbetslöshetskassans arbete med intern kontroll och kvalitetsarbete samt hur den i övrigt upprätthåller rättssäkerhet och effektivitet i sin handläggning av ärenden genom

styrningen av verksamheten. I sammanhanget uppmärksammas även arbetslöshetskassans mellanhavanden med närliggande organisationer.

Även attesträtter, medlemsrapportering och beslutsordning granskas i samband med granskningsbesöket.

Kommunicering och yttrande

Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa fick möjlighet att yttra sig över IAF:s granskningsprotokoll den 6 december 2017. Arbetslöshetskassans yttrande kom in till IAF den 12 januari 2018. IAF har därefter ställt kompletterande frågor till arbetslöshetskassan vid tre tillfällen.

POSTADDRESS:
IAF
Box 210
641 22 Katrineholm

TELEFON: 0150 - 48 70 00
FAX: 0150 - 48 70 02
EPOST: iaf@iaf.se
WEBB: www.iaf.se

